Poštarina plaćena u gotovom

VJESNIK
ĐAKOVAČKE BISKUPIJE

God. IX. | Đakovo, rujan 1956. | Broj 9

Elizej

U rijetko teškim vremenima odvijao se život velikog proroka Božjeg Elizeja. Nisu to bila vremena velikih Patrijarha, niti Kraljeva; vremena velikih junaka i proslavljenih vojskovođa.

Nastupila su vremena dekadencije ... Jehova nije više oblikovao niti njihov privatni, a pogotovo ne javni život. Time je nestalo one sile, koja ih je povezivala u čvrstu zajednicu.

Kome je onda takav narod mogao imponirati? Koje čudo, da su to osjetili instinktivno svi okolni neprijatelji, pa je Izabrani narod postao igračkom svih svojih susjeda.

Tek tu i tamo zasinula bi i bljesnula snaga svjetle vjere u likovima proroka Božjih, koji u tim nestalnim prilikama nisu izgubili smisao za vrhunaravne vrednote, nego su još otvarali oči i drugima, da se posve ne utrne onaj dragocjeni poklad vjere u jednoga Boga, koji je bio najbitniji razlog opstanka Izabranog naroda.

Goreći takvom vatrom, poput ognjenoga stupa u moru tame, stajao je usred svoga naroda u tim teškim vremenima i prorok Elizej. Ne želimo ovdje isticati sve ono, što je njega izdvajalo i izdizalo među njegovim sunarodnjacima, nego bismo željeli istaći ono, što je sačuvalo u tako teškim vremenima njegov duševni mir, da ga nije mogla slomiti nikakva sila ovoga svijeta, koja raspolaže sa svim sredstvima zavaravanja, zastrašivanja ili umiljavanja ...

Time stupamo i mi pred njega puni straha i strepnje, kao onomadne njegov sluga, pa zapomažemo: „Jao, gospodaru, što da učinimo?“

Naime, u IV. knjizi Kraljeva čitamo, kako je aramejski kralj bio veoma bijesan, jer nije mogao ništa naškoditi Izraelcima. Gdjegod je postavio svoju vojsku u zasjedu, da iznenadnim napadom uništi izraelsku vojsku, nikad mu to nije uspjelo, pa je stekao dojam, da među njegovim ljudima mora biti neki doušnik, koji dojavljuje neprijateljima njegove tajne planove.

Tada mu reče njegov dvorjanik: „Nije tako, moj gospodaru i kralju, nego Elizej, prorok u Izraelu, priopćuje kralju Izraelovu pače i riječi, što ih govoriš u spavaonici svojoj.“

Sada je kralju aramejskom sinulo o čemu se radi. Uzalud će i dalje vrebati Izraelce, dok mu bude Elizej svojom vidovitošću kvario sve račune. Veći mu je neprijatelj on, nego cijela vojska Izraelova. Prema tome, zaključak je bio i suviše očit: treba uništiti Elizeja!

Nije li aramejski kralj u ovom slučaju radio barem naivno, da se ne poslužimo jačim izrazom? Ako Elizej znade sve, u što i on vjeruje, jer kreće na njega cijelom svojom vojskom, ne će li i to saznati i izmaći? Gdje je tu ostala logika, mudrost i lukavost vojskovođe? Gdje je tu ostalo dostojanstvo jednoga Kralja, da mora cijelom vojskom poći na j e d n o g a čovjeka bez vojske? Gdje je tu ostala urođena lukavost i prevejanost tiranina, kojemu su poznata sva sredstva uništavanja neprijatelja? Čovjek bi se gotovo nasmijao i golemoj vojsci i dugim marševima — da se uništi jedan čovjek, čovjek Božji, koji nema niti vojske, niti oružja, a niti uopće volje, da se takvim sredstvima bori bilo protiv koga!

Ali onoga strašnoga jutra, kad je sluga Elizejev ugledao grad opkoljen vojskom, konjicom i bojnim kolima, nije mu bilo do smijanja. Sav izvan sebe od opasnosti i straha za svoj život, od kojega je treperio svaki živac njegovog života, i pun bespomoćnosti, jer nije vidio niti jednog sredstva, kojim bi se taj život dao spasiti, dotrčao je proroku Božjem. Na njegovim je ustreptalim usnama bilo samo jedno pitanje, koje je odraz

cijelog njegovog raspoloženja: „Jao, gospodaru, što da učinimo?"

Dva stava nevjere! Aramejskom je kralju istjerala iz srca vjeru njegova umišljenost i oholost, jer je raspolagao sa svom zemaljskom silom, pa je mislio, da može prkositi i samom Jehovi, dok je slugi Elizejevom istjerao iz srca povjerenje u Boga pogled na tu zemaljsku slilu, pa sav drhšće od svoje vlastite bijede!

Da li su to bila dva realna ili dva nerealna stava! I jedan i drugi su bili čvrsto uvjereni, da računaju sa svim komponentama, koje opravdavaju njihov stav! Prvi je smatrao, da ima puno pravo, da bude ohol, a drugi da ima dovoljno razloga za svoj strah!

Aramejskom se kralju ne da pomoći, dokle god bude raspolagao sa svojom silom! On je nepristupačan svim razlozima, pa će mu jedini očevidni dokaz biti istom ruglo njegove vojske, u koju je stavio sve svoje pouzdanje... Ali uvijek ostaje otvoreno pitanje: Do koje granice bespomoćnosti će se takvi ljudi pouzdavati i oslanjati na prividnu ili izmišljenu silu svoju vlastitu ili svoje okolice...

Zato se Elizej obraća samo svome uzdrhtalom sluzi, da oslobodi njegovu vjeru od olovnih naslaga straha, pa mu reče: „Ne boj se, jer onih, koji su na našoj strani ima više, nego li onih, koji stoje na strani njihovoj".

I pomoli se Elizej: „Gospodine, otvori mu oči, da vidi!" I Gospodin otvori oči slugi, i vidje, kako je bila gora oko Elizeja puna ognjenih konja i kola.

U jednom času, kao da mu je svanulo! Hic Rhodus, hic salta! Tu je razlog onog savršenog mira, kojega posjeduje Elizej usred ohole umišljenosti bojne sile aramejskog kralja i izbezumljenog svoga sluge, kojega je strah u rano jutro potjerao k njemu. Elizej računa s nevidljivim, ali zato i te kako stvarnim komponentama, a to je Bog i njegova duhovna velesila, na što ne računaju u onaj čas niti aramejski kralj, niti njegov sluga!

Da i oni računaju s tim komponentama, Elizej moli, da se njegovom sluzi o t v o r e o č i, a vojsku aramejskog kralja da u d a r i s l j e p o ć a! Tada će jedni i drugi — progledati i uočiti na djelu nevidljive sile Jehovine!

*

Brate svećeniče! Sva je umjetnost tvoje vjere, da vidiš nevidljive realnosti i da na njima temeljiš sav svoj život. U tom je sva snaga Elizeja, čovjeka Božjeg, a i ti si pozvan, da to budeš.

Svima onima, koji te vole kao čovjeka Božjeg, ali koji su puni straha u svojoj vjeri, kako za sebe tako i za tebe, otvaraj oči vjere za nevidljive stvarnosti svojim životom i svojom molitvom. To je tvoja misija! Ne će li biti pogubno, ako i ti te nevidljive stvarnosti ne uočuješ, niti na njih računaš, niti za njih drugima otvaraš oči vjere?

Sretan je narod, koji ima svećenike, Božje ljude poput Elizeja, koji mu otvaraju oči vjere za jedine neprolazne stvarnosti, a to je Bog i njegova Istina i Ljubav!

Tijelo i krv

Žalosna, ali nevidjena povorka, dugačka 5 kilometara, kretala se polako i tiho 14. svibnja 1951. tužnim ulicama japanskog povjesnog grada Nagasakia. Nikad taj grad nije doživio nešto sličnog. Što je to? — Bio je to sprovod Dr. Takaschi-Paul Nagai, velikog pisca, velikog radiologa i sveučilišnog profesora, velikog Japanca i velikog vjernika.

Rodio se je u zemlji „izlazećeg sunca" 1908. godine Otac mu je bio liječnik, pa je majčina želja bila, da se mladi Takaschi posveti zvanju svoga oca. Nije dobio nikakvog religioznog uzgoja. Šintoizam — tradicionalna vjera njegovih predaka — nije ga mogla oduševiti. Zato nije bilo nikakvo čudo, da se brzo zanio materijalističkim nazorima na život i svijet. Ali nije mogao tu ostati. Svoj put od materijalizma k religiji opisuje u svojoj najčitanijoj knjizi „Zvona iz Nagasakija" u poglavlju: „Tijelo i krv".

Proživio je strašni i katastrofalni dan: 9. kolovoz 1945., kada je na grad Nagasaki — mjesto gdje je boravio — bačena atomska bomba. Posljedice su bile užasne: 30.000 mrtvih, 100.000 ranjenih. Pakao, vatra, dim, garišta, pustoš... Sam je bio povrijeđen. Ali nije mislio na sebe, jer su mu uši slušale samo jezovite krikove bespomoćnih ranjenika. Poslije dva dana davanja prve pomoći nastradalima, otišao je potražiti svoju kuću i svoju ženu. Ali kuće više nije bilo... Pusto garište, iz kojeg je pomalo još sukljao dim... Počeo je čeprkati po pepelu, ne bi li pronašao kakvu dragu malu uspomenu. Od svega što je imao, našao je sada: nekoliko izgorjelih kostiju drage žene, lanac njene krunice i malo raspelo. Drage uspomene na najveću obiteljsku tragediju. Dvoje djece bilo je sklonjeno kod bake u nekom selu, te su tako izbjegli nesreći.

Poslije katastrofe svojevoljno je ostao u porušenom gradu. Sve je sile uložio u njegovoj obnovi. Podići grad i zacijeliti rane duše i tijela svojih sugrađana, bile su mu najsvetije dužnosti, od kojih se nije želio odijeliti. A ipak se morao. Bolest — leukemija — je bila jača od njegove volje i ljubavi. 1947. godine legao je u krevet i više se nije dizao. Kada više nije mogao aktivno raditi, počeo je raditi svojim perom. Napisao je do svoje smrti 15 knjiga, od kojih su neke od njih najčitanije knjige u Japanu: *Lančić krunice, U potrazi za vječnim, Brežuljak u cvijeću, Moja draga djeca* i *Zvona iz Nagasakija.* Ovo djelo je i filmovano. Veliki dio svo-

jih prihoda od knjiga, odredio je za novu crkvu i školu u Nagasakiu.

Na bolesničkom krevetu posjetio ga je sam car, zatim specijalni izaslanik sv. Oca, kardinal Gilroy. Radi svojih velikih zasluga za domovinu, proglašen je u japanskom parlamentu „prvim građaninom".

U ožujku 1951. bolest je zahvatila maha i stanje mu se jako pogoršalo. Nikad nije gubio vedrinu i raspoloženje, na čuđenje mnogobrojnih posjetilaca, premda je bio svjestan, da mu se približava kraj. 30. travnja 1951 primio je zadnji puta svetu Pričest s velikom vjerom, a u zoru prvog dana Marijinog mjeseca prestalo je kucati srce plemenitog učenjaka i vjernika, čiji je život i ozbiljna i utješna opomena našoj generaciji.

* * *

Već za vrijeme svojih srednjoškolskih nauka bio sam zadojen materijalizmom. Čim sam prešao na medicinski fakultet, mogli su me stoga lako uvjeriti, da je čovjek samo materija: nisu li nam pokazivali za vrijeme seciranja materijalne elemente, koji, kako su govorili, sačinjavaju ljudsko biće. Divna građa tijela uzeta kao cjelina, zamršeni sistem njegovih pojedinih dijelova, izazivali su naše divljenje: ono, što je meni prolazilo kroz ruke, uistinu nije bilo drugo, nego čista materija u svakom pogledu. Kad smo prešli na fiziologiju, proučavao sam zamršene i skladne funkcije organizma, koje su nam objašnjavali kao fizičko-kemijske pojave podražaja i reakcije... Dobivena pouka nije na prvi pogled dopuštala nikakvo mjesto tako zvanoj opstojnosti duše i duha.

Nakon što smo secirali lješine, počeli smo isto tako hladnokrvno analizirati svoja vlastita živa tjelesa: tijelo je organski sastav elemenata, kao što su kisik, dušik itd... koje u sebi nema ničega, što bi zahtijevalo poštovanje. Život nije ništa drugo nego susret, podjela ovih elemenata prema fizičkim ili kemijskim pojavama. Stoga se činilo, da ništa ne zaslužuje da se obožava u čovjeku: na samrti će se razjediniti i povratiti u svoje elemente. Život traje samo do groba: ništa nije pametnije, prema tome, nego da ga provedemo radosno i veselo do onoga časa, kada budemo iz njega prognani. Pjevajmo, pijmo, plešimo, igrajmo, prije nego li se u nama ohladi mladenačka krv. Budući da nisam imao nikakvog poštovanja prema tijelu, nijesam ćutio nikakovih skrupula, da ga profaniram. Ostaje, istina, u dnu moga srca neki nemir, koji se nikako nije mogao smiriti: ali govoriti o glasu savjesti, bilo bi očito isto, što i vratiti se na neki zastarjeli mit.

Sveznajuća znanost i pozitivizam bili su tada u modi. Ljudi su bacali u zaborav prošlosti priviđenja savjesti.

Ako postoje duše i duhovi, kako tvrde stari ljudi, neka nam ih pokažu, da ih vidimo svojim vlastitim očima! Ali ne; ova strašila su bila izmišljena poradi zavisti na mladosti, da se pokvare mladenački užici.

Međutim, za vrijeme mojih proljetnih praznika, između moje druge i treće godine sveučilišnih nauka, moju je majku bila udarila kap. U času, kad sam se bacio na njezino uzglavlje, ostao je u njoj dašak života. Izdahnula je, gledajući me uporno. Ovaj zadnji pogled majčinih očiju ispremiješao je potpuno moju materijalističku filozofiju. Oči ove majke, koja me je rodila, odgojila, ljubila do kraja, te oči su mi jasno govorile, da će i poslije smrti ona ostati uvijek uz svoga dragoga Takaschia. Ja pogledah u ove oči, ja koji sam nijekao opstojnost duše i instinktivno osjetih, da duša moje majke postoji: ona se dijeli od svoga tijela, ali ipak nikada ne će nestati.

Kad su pogrebne svečanosti bile završene, naša kuća, koja je sada ostala bez radosnog glasa moje majke, opet se vrati u svoj mir. Ali ja sam bio duboko izmjenjen; unatoč svih svojih napora, nije mi više uspijevalo uvjeriti se, da je potpuno uništeno ono, što je bila moja majka. Moje oči su za prvi put zavirile u duhovni svijet. U trećoj godini sveučilišnih nauka, uputili smo se u kliničku praksu u njezinim raznim granama. Počeli smo proučavati živa tjelesa. Ona su se razlikovala od lješina i od životinja, na kojima smo pravili pokuse. Vidjeli smo također, da ona nisu samo savršeniji majmuni. Ostavivši na stranu stvorenje, živi čovjek je sigurno „tijelo i krv", ali s još nečim drugim.

Baš u času, kad sam postavio ove tvrdnje, pročitao sam Pascalove *Pensées*. Uvesti izravno čovjeka, koji je robovao materijalizmu, u misli učenjaka, koji je bio obdaren dubokom vjerom, značilo je isto što i priprostog čovjeka uvesti u proučavanje astronomije bez pomoći teleskopa. Moje su noge bile prilijepljene za zemlju, a moj je pogled uzaludno pokušavao dosegnuti nebesa. Moje srce, puno nemirnog uzbuđenja, drhtalo je u praznini. Ono što je Pascal govorio činilo mi se bez sumnje istinitim, a ipak nisam mogao mirno prihvatiti ove istine kao autentične. Duše... vječnost... Bog. Naš veliki preteča fizičar Pascal je dakle ozbiljno vjerovao u ove stvari. Ovaj neusporedivi mudrac je u to uistinu

vjerovao. Što je onda morala biti ova katolička vjera, da bi je učenjak Pascal mogao prihvatiti, a da ne protuslovi svojoj znanosti?

Tako se moja znatiželja, posve naravno, orijentirala prema katolicizmu. Upravo uz sveučilište dizala se katolička crkva Urakamijska, najljepša katedrala krajnjeg Istoka. I više od 10.000 katolika živjelo je u sjeni njezinih tornjeva. Do tog sam časa svakoga dana kroz prozore predavaonica promatrao zadivljenim pogledom veliku crvenu zgradu; slušao sam u tajanstvenom čuđenju podnevno pozdravljenje. Ali katkada sam, gledajući procesije u bijelim haljinama, kako izlaze iz crkve i prolaze stazom uzduž sveučilišta u pravcu groblja, prezirao iskvarene robove zapadnjačkog kulta. I ovaj me je osjećaj sprečavao, da se više za njih interesiram. Sada, kada se moja filozofija srušila po Pascalu, počeo sam gledati na katedralu drugim okom.

Napokon sam odlučio nastaniti se u Urakami-u. Vjera stanovnika bijaše jednostavna, ali čvrsta. Nikada nisu pokušavali, da me poučavaju: samo sam opazio, da su se moji domaćini i susjedi često udruživali na molitvu za posebne nakane. Kako bih mogao pogoditi, da se sastaju zato, da mole za nas, svoju pogansku braću? Saznao sam to tek nakon svoga obraćenja.

Nisam napustio svoga rada. Kada sam poduzimao za svoj vlastiti račun neke precizne pokuse, naučio sam koliko se mogu mjenjati rezultati prema iskustvenim metodama. Osjetio sam, da postoje granice onome, što ova ili ona metoda dopušta zaključiti i ustvrditi. Jednako sam ustvrdio, da i samo područje, koje možemo istraživati metodama prirodnih znanosti, i kad su potčinjene svojim zakonima, ima svoje granice, te da se ne će nikada riješiti svi problemi svemira. Opstojnost duše n. pr. ne otkriva se znanstvenim metodama. Ali ova opstojnost se može dokazati drugim metodama. Moja je pogreška bila upravo u tome, da sam tvrdoglavo htio znanstvene dokaze; nijekao sam opstojnost duše, jer sam bio rob ovog krivog aksioma: „Znanost je jedini način, da se otkrije istina“. Pošavši dalje, bio sam uistinu iznenađen, što sam našao, da je područje istine tako izvanredno usko, tako nesavršeno, tako puno kontradikcija. Ja sam još više bio smućen, kada sam utvrdio, da su neki zakoni, koji su bili sasvim općenito prihvaćeni, bili uistinu samo puke hipoteze. To me je dovelo, da bolje priznam siromaštvo ljudskog znanja, nesavršenost naših istraživačkih metoda, te da pomislim, da bismo morali biti ponizniji. Doživjevši napokon osobnim iskustvom nadnaravni svijet, ja sam se morao crvenjeti radi onog vremena u kojem sam nijekao opstojnost duše. Tek tada sam po prvi put počeo shvaćati Pascalove *Pensées*.

Odmah nakon svoga povratka iz vojske u Mandžuriji, primio sam krštenje. Rasvjetljen Duhom Svetim počeo sam shvaćati smisao svemira: život čovjeka, konbinaciju duše i tijela, kojeg smrt rastavlja privremeno; čovjeka kao stvorenje stvoreno poradi slave Božje i nebeske sreće, čovjeka sliku Božju, koju nije dopušteno profanirati. Je su li to očevidne činjenice? Možda, ali ja sam ih naučio razlikovati tek onda, kada sam napustio sveučilište. Naučio sam poznavati dušu i njezino dostojanstvo i otada sam jednako shvaćao, koje poštovanje dugujemo tijelu. Posebno sam shvatio, kada sam polazio na Pričest i ponavljao ovo iskustvo sjedinjenja s Isusom Kristom, da ne mogu postupati sa svojim tijelom kako mu drago. Sveta Hostija, tijelo živoga Krista, daje se vjernicima za vrijeme Mise. Duša pričesnika sjedinjuje se s Kristom, dok njegovo tijelo prima Kruh.

Krist je također rekao: „Ako tko jede od ovoga kruha, živjet će vječno“. Naučio sam tako poštovati svoje tijelo, jer će uskrsnuti zadnjega dana, sjedinjeno ponovno s dušom. Kad bi tijelo na samrti definitivno prestalo postojati, moglo bi se bez ikakva obzira baciti u jamu kao staru slamnatu papuču. Ali ovo se tijelo mora vratiti na život kao proslavljeno tijelo pred lice Božje. Stoga se s njime ne smije zlo postupati. Odsada dakle poštujem ovo tijelo od mesa, koje je stvorio Bog. Zato sam se uvijek pitao, da li moja leukemija dolazi od volje Oca, koji ljubi ili joj je uzrok grešni nemar s moje strane. Ne ću li morati položiti račun na svom posebnom sudu?

Ja ću se ipak brinuti sve do zadnjeg časa svoga života, da uzimam sve lijekove, koje mi nalaže moja savjest. K tome ću upotrebljavati svoje tijelo za dragocjene pokuse kod istraživanja specifičnog liječenja leukemije. Ne ću se upuštati ni u kakve vratolomije, kao što se čovjek, koji se utapa, hvata za najmanju slamku; ne ću se prihvaćati bilo kakvog šarlatanskog lijeka. Ja ću s razborom i poštovanjem liječiti ovo bolesno tijelo.

Ne mora li i ono doprinijeti sreći pokoljenja ove nove epohe — atomske epohe — i na koncu slavi Božjoj . . .

In parabolis loquor eis

40. Jedna povjesna zagonetka

24. nedj. po Duhovima

„I gle podiže se velika oluja na moru, tako da lađicu pokriše valovi“ (Matth 8, 24). Ovoj lađici, vele sveci Božji, vrlo je nalik Kristova Crkva, jer i na nju bez prestanka navaljuju bure i oluje ovoga svijeta. Ali Crkva ipak — poput ove lađice — u tim burama ne propada, nego iz svake oluje izlazi uvijek pomlađena i preporođena. Pogledajmo malo ovu činjenicu.

Sovjetska ruska država bilježi se sa četiri velika slova SSSR, a to znači: Savez sovjetskih socijalističkih republika. Jedan pametan čovjek, zureći u ta slova, tražio je formulu za drugu jednu moćnu državu, koja „nije od ovoga svijeta“, naime za Kristovu Crkvu (Jo 18, 36). I duhovito je riješio zadatak. Našao je, da se Crkva mora pisati sa pet velikih slova AAEAA, a to znači: Azija, Amerika, Evropa, Afrika, Australija.

Ova formula potpuno odgovara stvarnosti, jer Crkva je danas zaista slična orijaškom stablu, koje svojim granama obuhvata svih pet kontinenata. Ona se danas, kako je to prorok davno napisao, prostire „od mora do mora i do krajeva zemaljske kugle“ (Ps 71, 8).

Ali kad čovjek pogleda sjeme, iz kojeg je niklo to divsko stablo, ostaje silno iznenađen. Bože moj, kako su bili jadni počeci te najmoćnije organizacije, koju je svijet ikada vidio! Tuce neukih, plašljivih ribara i šačica slabih žena, to su bile sve pristaše Galilejca, kad Ga razapeše na Golgoti. A onda se poče iz te neugledne klice, polako ali nezaustavno, razvijati neviđeno Kraljevstvo.

Evo toga razvitka u nekoliko brojeva. Na koncu prvoga stoljeća brojila je Crkva samo nekoliko tisuća vjernika. Koncem drugoga stoljeća bilo ih je već nekoliko desetaka tisuća. U trećem vijeku dva milijona, u četvrtom šest, u desetom 15, u šesnaestom 125 milijona... I tako se je to dalje razvijalo sve do danas, kada katolička Crkva broji oko 450 milijona vjernika. Na Crkvi se doslovno ispuniše Kristove riječi: „Kraljevstvo je nebesko kao gorušičino zrno. Ono je doduše najmanje od svih sjemena, ali kad uzraste, veće je od svega povrća i bude drvo“ (Matth 13, 31).

Ali sad ćemo postaviti jedno zanimljivo pitanje: Kako se to dogodilo? Koje su sile razvijale ono sitno sjeme i na koncu ga razvile u gorostasno stablo Kristove Crkve? Tražeći odgovor na to pitanje stoji čovjek pred najvećom zagonetkom cijele svjetske povijesti, jer mi sa sigurnošću znademo samo jedno, da su sve sile ovoga svijeta, od početka pa do danas, radile na tome, da Kristovu Crkvu izbrišu s lica zemlje. Ali ona je — proti svakom ljudskom računu — uvijek pobijedila i dalje se razvijala.

Eno na primjer svemoćnih rimskih careva, pred kojima je drhtala zemlja. U njihovo doba bila je Crkva sičušna klica, nevrijedna, da je pogleda „njegovo carsko veličanstvo“. Po ljudskom računu bilo je dosta, da ovi silnici pruže samo prst i onu klicu malo prignječe, pa bi je zauvijek nestalo s lica zemlje. Oni su to i pokušali, ali nisu pružili samo prst, nego navališe svim bijesom i počeše progoniti kršćane kao divlju zvjerad. Progoni su trajali 300 godina i bili su tako nemilosrdni, da se rimsko carstvo upravo pušilo od mučeničke krvi.

Pa kako se svršila ta orijaška i nejednaka borba između Crkve i tih silnika? Na to nam pitanje malo prije odgovaraju spomenute brojke. Naime pokazalo se, da je ona sitna klica bila jača od svemoćnih rimskih careva. Kad čovjek o tome razmišlja u čudu se pita: odakle joj tolika snaga?

Iza njih nastaviše borbu lukavi bizantski carevi uz pomoć raznih heretika i njihovih pristaša; a za njima moćni njemački vladari iz ponosne kuće Hohenstaufa, onda Filip Lijepi, Luter, Napoleon, Bismark, Calles i stotine drugih. Svi su oni bjesomučno jurišali na katoličku Crkvu i sa sigurnošću računali, da će je uništiti, ili da su je već uništili.

Tako je na primjer mislio Napoleon Veliki. Godine 1798. odvuče on Papu Pija VI. iz Rima u Valence, gdje je stari Papa doskora umro. Kad su mu zakivali lijes, reče Napoleon „proročkim“ glasom: „Ovo je zadnji Papa!“ A davno prije njega rekao je Luter: „Papa! Dok sam živ, tvoja sam kuga; a kad umrem, bit ću ti smrt!“ Ova su proročanstva, po ljudskom računu, bila potpuno ispravna, jer Crkva u to doba nije bila ni izdaleka dorasla neprijateljskim silama. Pa šta se dogodilo? Opet se pokazalo — kako te svjedoče spomenuti brojevi — da je račun bio posve kriv. Davno

je propao oholi Bizant, davno su na trgu u Napulju odrubili glavu zadnjem Hohenstaufovcu Konradinu, davno je nestalo Lutera, Napoleona, Bismarka — a Kristova Crkva i danas stoji na Petrovoj Stijeni, veća i moćnija, nego što je ikada bila.

Ovu zagonetnu nepobjedivost Kristove Crkve opisao je duhovitim riječima francuski socijalistički zastupnik Roux na jednoj skupštini u Fouen-u godine 1914. Naime francuski su socijalisti i ostali bezbožnici početkom XX. vijeka na sva usta govorili, da je Crkva već mrtva i da su je oni pokopali. Ali spomenuti zastupnik bio je iskren i ovako je izjavio: „Otišao sam na groblje, gdje smo sahranili katoličku Crkvu. Digao sam polako ploču s njezina groba i — gle čuda! Lješine nije bilo u grobu, nego sam je vidio, kako živa i puna snage koraca preko groba, u koji smo je pokopali!"

A sad ćemo postaviti ono zadnje i glavno pitanje: kako ćemo dakle rastumačiti ove zagonetne povjesne činjenice? Nuzgredno spominjemo, da je ovo pitanje oduvijek zanimalo duhove svih misaonih ljudi. Tako na primjer piše slavni engleski povjesničar Macaulay; „Na ovoj zemlji nema, niti je bilo ijedne pojave, koja bi toliko zavrijedila, da se istražuje, kao katolička Crkva".

Ljudska je mudrost na postavljeno pitanje promucala nekoliko odgovora. Jednima leži sva jakost Crkve u njezinoj nenadmašivoj organizaciji, drugima u mudrom i opreznom vodstvu, trećima u gvozdenoj disciplini, četvrtima u celibatu njezinih svećenika i t. d. Ali svi ovi odgovori ne mogu zadovoljiti misaonog čovjeka, jer bilo je i prije Crkve silnih i moćnih organizacija ovdje na zemlji — kao na primjer rimsko carstvo — koje su imale mudrije vodstvo i gvozdeniju disciplinu od katoličke Crkve, pa ipak su na koncu jadno propale.

Stoga jedino ispravan odgovor na postavljeno pitanje mogu nam dati one riječi Sina Božjega, što ih je prije dvije tisuće godina rekao svojim apostolima: „Evo ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta" (Matth 28, 20). Dakle Krist živi u svojoj Crkvi i bori se za nju. A On je nepobjediv, jer za Njega veli Bog: „On mora kraljevati, dok ne podloži sve neprijatelje pod svoje noge" (1 Cor 15, 25).

Odatle, i jedino odatle, sva veličina i nepobjedivost njegove Crkve. I tude leži ključ cijele zagonetke. Stoga u ovim burnim i nestalnim vremenima držimo se čvrsto sv. Crkve i ostanimo mirni, dogodilo se ne znam šta, jer Crkvu, kako reče sam Krist, „vrata paklena ne će nadvladati" (Matth. 16, 18).

41. Najstrašnija istina

25. nedj. po Duhovima

„Poberite najprije kukolj i svežite ga u snoplje, da se spali". Kukolj, o kojem govori Isus, jesu nepopravljivi grešnici. A vatra, u kojoj će biti spaljen taj kukolj, jest vječni oganj u paklu, o kojem Sin Božji tako često govori.

Pakao je najstrašnija istina sv. vjere. Ali s druge strane, to je i najspasonosnija istina, jer je bezbrojne grešnike obratila Bogu i bezbrojne pravednike čuvala od grijeha. Zato nam sv. Bernard daje ovaj savjet: „Dok smo živi, sađimo često u pakao, da ne dođemo tamo, kad umremo".

Mi ćemo poslušati ovaj savjet sv. Bernarda, pa se na jedan časak spustiti u pakao. Neka nas po njemu provede Krist i sveci Božji. Svetom Karlu Boromejskom, biskupu u Milanu († 1584), dođe jednog dana na ispovijed neki gospodin, koji je bio veliki grešnik. Kad se skrušeno ispovjedio, reče biskupu:

— Presvijetli, eto vidite, koliki sam ja grešnik. Stoga vas molim, da mi naložite veliku pokoru.

— Dobro, sinko, odvrati sveti biskup. Za pokoru držat ćete mali prst desne ruke jedan minut na plamenu od . . .

— Štaaa! ? zaprepasti se grešnik.

— Za pokoru držat ćete mali prst jedan minut na plamenu od svijeće, ponovi mirno svetac.

— Ali za Boga, presvjetli, ja to ne mogu izdržati.

— Znam, sinko, da ne možeš. Ali kako ćeš onda izdržati onu strašnu vatru u paklu, koja ne će pržiti samo jednu minutu, nego cijelu vječnost, jer se pakleni oganj, kako veli Sin Božji „nikad ne gasi" (Marc 9, 48). I u toj vatri ne će gorjeti samo mali prst, nego čitav čovjek s dušom i tijelom, jer evo šta veli Duh Sveti: „Nevjernima i nečistima i ubojicama i bludnicima i svima lažama, njima je dio u jezeru, što gori ognjem i sumporom" (Apoc 21, 8). Zamisli se malo u ove riječi! Kao što je plivač u kakvom jezeru sa svih strana opkoljen vodom, tako će, veli Bog, i grešnici u paklu biti jednostavno uronjeni u ognjeno jezero.

Stoga, moj sinko, završi svetac, misli često na to, pa će te strah od pakla čuvati od grijeha.

Taj isti savjet daje nam i Duh Sveti, koji kaže: „U svim svojim djelima sjeti se svojih zadnjih stvari, pa ne ćeš dovijeka sagriješiti“ (Eccli 7, 40). Sveci su Božji slušali ovaj glas Duha Svetoga, pa su često puta, osobito u časovima napasti, razmišljali o vatri u paklu, koja ih na koncu čeka, ako se ne budu čuvali grijeha. Ta je misao držala njihove neuredne sklonosti na uzdi, pa su odolijevali i najžešćim napastima. Evo, šta o tome čitamo u knjigama starih pustinjaka.

Jedna mlada Egipćanka bacila je požudno oko na jednog pobožnog pustinjaka, kao Putifarka na patriarhu Josipa. Htjela ga je pošto poto navesti na grijeh. Jednog dana reče mu to otvoreno.

— Dobro! pristade pustinjak. Samo pričekaj, da najprije nešto okušam ... A gorjela je u blizini vatra na ognjištu. I pustinjak, ni pet ni šet, turi ruku u vatru ...

— Šta to radiš! — krikne žena. Jesi li poludio? I brzo pritrči, pa mu istrgne ruku iz vatre.

— Kušam, odgovori pustinjak, hoću li moći izdržati onaj strašni oganj u paklu, koji me sigurno čeka, ako sagriješim.

Dakle ovaj čovjek nije silazio samo duhom u pakao, nego kad je zaprijetila pogibao, htio je da i na tijelu oćuti strašne bolove paklenog ognja. I to ga je sačuvalo od pada.

Nama Spasitelj nije naredio, da kušamo kako je u paklu, pržeći svoje tijelo, ali nas bez prestanka poziva, da mislimo na pakao, „gdje njihov crv ne umire i vatra se ne gasi“ (Marc 9, 46). Na koncu nam dovikuje: „Kažem vama prijateljima svojim: „Ne bojte se onih, koji ubijaju tijelo i potom ne mogu više ništa učiniti. Nego ja ću vas poučiti, koga da se bojite. Bojte se onoga, koji pošto ubije, ima vlast baciti u pakao. Da, kažem vam, ovoga se bojte“ (Luc 12, 4).

42. Nepobjedivi

Krist Kralj

Godine 1804. bio je Napoleon Veliki okrunjen za francuskog cara. Tu je krunidbu obavio sam Papa Pijo VII. Među ostalim, bila je za tu svečanost predviđena i ova ceremonija: da Papa stavi krunu na glavu Napoleonovu.

Ali kad je Papa prihvatio krunu, da njom okruni novoga cara, Napoleon se požurio, ugrabio krunu iz Papinih ruku i stavio je sam sebi na glavu. S tim je htio ovaj oholica cijelom svijetu doviknuti: Meni nije nitko podijelio carske vlasti i nitko mi nije stavio krune na glavu — ni Bog, ni narod, ni Papa, ni Crkva! Nego ja sam sâm svojim genijem i svojom silom postao car!

Pa šta je bilo poslije? Znamo šta! Davno se je skotrljala kruna s glave Napoleonove i davno se u prah srušilo njegovo carsko prijestolje, kao što su pala i prijestolja svih ostalih silnika.

Samo jednom Kralju nitko nije stavio krune na glavu, i nitko Mu je s glave ne može oboriti, a to je Onaj, koji „ima na haljini i na bedru svome napisano ime: Kralj kraljeva i Gospodar gospodara“ Krist Gospodin (Apoc 19, 16). Za Njega veli sv. Pismo, da je On „ugaoni kamen. I tko padne na taj kamen, razlit će se, a na koga on padne, satrt će ga“ (Matth 21, 42).

Istinitost ovih riječi potvrđuje nam cijela povijest Kristove Crkve. Eno već u Betlehemu upeo je krvoločni Herod sve sile, da Ga smakne i ukloni, ali je jadno svršio. Za njim su to pokušali silni rimski carevi: Neron, Valens, Dioklecijan, Julijan, a iza njih Hunerik, Henrik IV., Napoleon i mnogi drugi silnici. Svi su oni htjeli, da sruše Kristovo kraljevstvo na zemlji i da Mu zbace krunu s glave, ali svi su, jedan za drugim, padali i nestajali, samo ostade Krist Gospodin, koji i danas vlada milijunima ljudskih srdaca.

A takó je to i moralo biti, jer davno prije njegova rođenja reče Bog: „Pred njim će njegovi neprijatelji lizati zemlju i klanjat će mu se svi kraljevi zemlje, svi će mu narodi služiti“ (Ps 71, 9). A na drugom mjestu ovako Ga opisuje: „Iz usta mu izlazi mač s obje strane oštar, da njim pobije bezbožne narode“ (Apoc 19, 15). Dakle, prema Božjim riječima, ovom Kralju ne treba vojske, ni pušaka, ni topova, da pobijedi svoje neprijatelje. Dosta je samo jedna riječ iz njegovih usta, koja je oštrija od svakoga mača, i svi će oni popadati na zemlju, kako je to bilo u getsemanskom vrtu.

Ovih se božanskih istina moramo sjećati osobito u ovim velikim i teškim vremenima, koja proživljujemo. Danas se kotač historije

vrti vratolomnom brzinom i pred našim je očima pregazio mnoge veličine ovoga svijeta. Zato vele pametni ljudi, da toga kotača ne može nitko zaustaviti i nitko ga ne može skrenuti lijevo ili desno. On juri naprijed i nemilosrdno satire sve, što mu stoji na putu.

Tako je, posve točno! Bilo je doduše silnika, koji su mislili, da je sudbina naroda u njihovoj ruci. Tako je na primjer isti onaj Napoleon — opijen svojim pobjedama — dao kovati novac sa svojom slikom. S jedne strane stavio je natpis „Tvoje je nebo!“, a s druge „Moja je zemlja!“, naime: Ti vladaj gore na nebesima, a ja ću ovdje na zemlji, jer se volan ljudske historije nalazi u mojoj ruci, i ja ću ga po svojoj volji okretati desno i lijevo, naprijed i natrag, kako mi se svidi.

Tako su mislili i mnogi silnici prije njega, kao na primjer Atila, Džingiskan i drugi. Ali ih je točak historije bez milosrđa pregazio.

Ima samo jedan Kralj, u čijim rukama čvrsto stoje uzde ljudske povijesti i nitko ih ne može iz njegovih ruku oteti, a to je Krist Gospodin, Besmrtni Kralj vjekova, kojemu reče Bog: „Ti si moj Sin! I dat ću ti narode za baštinu i cijelu zemlju u tvoj posjed. Vladat ćeš njima gvozdenom palicom i razbit ćeš ih kao lončarev sud“ (Ps 2, 7).

Stoga se u ovim burnim vremenima moramo čvrsto držati toga božanskog Kralja. Onda ostanimo potpuno mirni, makar se dogodilo ne znam šta, jer u njegovoj ruci stoji naša sudbina i bez njegove volje, kako veli Evanđelje, ne može pasti ni vlas s naše glave. Zato Mu s največim mirom pjevajmo pred njegovim oltarima:

Slava ti, Kralju, slava ti, Bože,
Pred Tobom sve je pepeo, prah!
Dokle smo tvoji, tko nam što može?
Ti si nam nada, ljubav i strah!

43. Naš Hanibal

Svi Sveti

Poznato je iz povijesti, da je slavni kartaški vojskovođa Hanibal poveo svoju vojsku preko Alpa u Italiju, da osvoji Rim. Taj put bio je upravo strašan. Vojnici su morali često puta četveronoške puzati uz pećine i niz pećine i prelaziti opasne gorske bujice, a na cijelom putu pratile su ih alpske bure, mećave i lavine. Osim toga bila je nestašica hrane i toplih pokrivača, slaba prenočišta i druge neprilike.

Na koncu je vojska klonula i počela se buniti: „Dosta je već toga! Mi ne možemo više izdržati!“

Pa šta radi Hanibal u taj opasni čas? On stupi pred vojnike i održa im kratak govor. Među ostalim je rekao: „Vojnici! Izdržite samo još malo: Iza ovih kratkih napora čeka vas topla i sunčana Italija, puna neizmjernog bogatstva, što su ga tamo Rimljani skupili“. I upro je prstom u pitome nizine Italije, koje su se u daljini već nazirale.

Ovaj kratki govor bio je prava injekcija za klonule vojnike. Oni su bili svjesni, da njihov vođa ima pravo, jer za čarobnu i bogatu Italiju isplatilo se nešto i pretrpjeti. Stoga ustadoše i hrabro krenuše naprijed. Doskora su bili u Italiji, gdje hametom potukoše Rimljane kod Kane (god. 214).

Sveci Božji vele, da je ovaj mučni put Hanibalove vojske vrlo nalik ljudskom životu ovdje na zemlji, ili kako veli sv. Pismo: ljudskom putovanju (Gen 47, 9), — jer cijeli naš život pun je jada i nevolje. Evo šta o tom veli sam Duh Sveti: „Borba je ljudski život na zemlji. Čovjek rođen od žene, živi kratko vrijeme i presit je mnogih jada“ (Job 7, 1 — 14, 1). A na drugom mjestu veli: „Težak jaram leži na Adamovoj djeci od dana, kad ostave majčino krilo, pa do dana, kad se vraćaju natrag zajedničkoj materi“ zemlji (Eccli 40, 1).

Na ove riječi Božje ovako nadovezuje pobožni Toma Kempenac: Kud god se obazreš, naći ćeš križ. Okreni se desno, čeka te križ! Okreni se lijevo, i tude križ! Pogledaj gore, vidjet ćeš križ! pogledaj dolje, opet križ! Križ pred tobom, križ za tobom! — I mnogi ljudi posrću i padaju pod svojim križem, a premnogi klonu i viču u sav glas: „Ja ne mogu dalje, jer je to preteško za moja ramena!“

Pa šta radi u tim teškim časovima naš božanski Vođa, Isus Krist? Hanibal je upro prstom u Italiju, a Sin Božji upire u nebo i govori nam one zanosne riječi na Gori: „Blaženi siromasi, jer je vaše kraljevstvo nebesko! Blaženi žalosni, jer će se utješiti! Blaženi, koji su čista srca, jer će oni Boga vidjeti! Blaženi, koji trpe progonstvo radi pravde, jer je njihovo kraljestvo nebesko! Veselite se i radujte, jer je velika vaša plaća na nebesima“ (Luc 6, 20 — Matth 5, 4).

S ovim riječima hoće naš božanski Hanibal doviknuti svakome od nas: Strpi se, sinko, samo još malo, jer iza kratke kušnje ovdje na zemlji čeka te — ne Italija, u kojoj se također umire! — nego vječni život i blaženstvo na nebesima!

Na ove riječi Sina Božjega svi pravi vojnici Kristovi hrabro ustaju i nose za Njim strpljivo svoj križ, jer isplati se za vječno blaženstvo nešto i pretrpjeti!

Svjetli nam primjer daje u tome sv. Pavao apostol. On je cijeli svoj život proveo „u trudu i muci, u mnogom nespavanju, u gladu i žeđi, u mnogom postu, u zimi i golotinji“ (2 Cor 11, 27). Bio je pet puta batinan, triput šiban, jedanput kamenovan i triput je na moru doživio brodolom. Ali on je sve te nevolje s veseljem podnosio upirući pogled u nebo, jer evo šta piše Rimljanima: „Sudim, da stradanja sadašnjega vremena nisu ništa prema slavi, koja se ima otkriti na nama“ (8, 18).

A za sv. Pavlom i ostalim junacima Kristovim pođoše i svi ostali pravednici. Da navedemo samo jednoga. Bio je to Teodorik, brat sv. Petra Kanizija. Toga je čovjeka udarila kap i on se punih sedam godina nije mogao maknuti s mjesta, niti je mogao govoriti. Ali on je tu bolest podnosio upravo anđeoskom strpljivošću, i svi su se čudili, odakle mu snaga, da tako junački nosi svoj teški križ. To se pokazalo istom u zadnji čas njegova života. Naime, kad su podijelili sv. sakramente umirućih najednom mu se odriješi jezik i on povika sav sretan: „U nebo, u nebo, u nebo!“ S tim riječima na jeziku umro je.

Eto, odakle mu snaga. Njemu je kroz cijelo vrijeme duge i nesnosne bolesti bilo nebo na pameti. Ta misao na vječnu nagradu u nebesima dala mu je snage, da tako strpljivo nosi svoj teški križ.

Ugledajmo se i mi u ove svijetle primjere, pa nosimo veselo svoje križeve, upirući pogled u nebo, gdje će Bog, kako sam veli, „otrti svaku suzu s očiju njihovih, i smrti više ne će biti, ni tuge, ni vike, ni boli, jer je prvo prošlo“ (Apoc 21, 4).

44. Budi i ti anđeo!

Dušni dan

U staro doba bila je cijela Evropa posijana raznim gradinama i plemićkim dvorcima. Te su gradine služile za obranu od neprijatelja. Svaka je imala i svoju tamnicu, u kojoj su su ležali okovani sužnjevi i razni zločinci. Te su tamnice bile veoma grozne, kako vidimo po današnjim ruševinama i kako nam ih opisuju svjedoci onoga doba.

A sada evo jedne nježne historije, koja se odigrala baš u jednoj takovoj tamnici.

Na jednom se brežuljku dizala krasna tvrđava jednog bogatog velikaša. On je imao ogromne posjede i mnogo služinčadi, a držao je i svoju vojsku za obranu onoga kraja. Sinova nije imao, nego samo jedinicu kćerku, veoma dobru i plemenitu djevojku. Velikaš je često puta priređivao sjajne gozbe i pozivao susjedne plemiće na ples.

U tim priredbama morala je naravski sudjelovati i njegova kćerka. Ali svakiput, kad su gospoda bila u najboljem raspoloženju, ona bi polako izašla iz dvorane i uzimala teške ključeve od tamnice, da pohodi nesretnike, koji su tamo stenjali u okovima. Sa sobom je uvijek ponijela pune košare jela i pića, da ih okrijepi i utješi.

Možemo si misliti, koliko su joj bili zahvalni ovi jadnici, jer dok su svi ljudi zaboravili na njih, ova ih je djevojka posjećivala i tješila u njihovim mukama. Stoga je nisu drugačije nazivali nego anđelom Božjim, koji sa sobom donosi zraku nebeske svjetlosti u njihovu tamnicu.

Svaki od nas, kad čuje ovu nježnu historiju, uzdahnut će možda i nehotice: „Zaista plemenita djevojka, koja s pravom zaslužuje ime anđela!“ Ali mnogi će se kršćanin iznenaditi, ako mu reknemo, da i on može, kadgod hoće, biti takav anđeo Božji. Evo kako.

Naš božanski Spasitelj često puta veli, da je „kraljevstvo nebesko slično čovjeku kralju, koji priredi svadbu svome sinu“ (Matth 22,2). Dakle prispodablja svetu Crkvu, koja je kraljevstvo Božje ovdje na zemlji, raskošnoj svatovskoj gozbi. I zaista, mi katolici sjedimo za bogatim stolom Gospodnjim, gdje nam se bez prestanka nude, kao najslađa jela, preobilne milosti Božje. Tako na primjer, mi možemo, kadgod hoćemo, dobiti oproštenje grijeha u sv. ispovijedi, i svaki dan nahraniti svoju dušu kruhom anđeoskim. To su tako velike milosti, da čovjeku, kako veli sv. Toma akvinski, staje pamet, kad o tome razmišlja. Zatim, možemo svaki dan slušati sv. Misu, obavljati Križni Put, moliti krunicu, dobivati oproste... Sve su to predragocjene i neshvatljive milosti s bogatog stola Gospodnjeg. Zaista, prava i trajna nebeska gozba!

Ali na žalost, mnogi kršćani, uživajući ove darove Gospodnje, zaboravljaju, da ima jedna strašna tamnica Pravde Božje, koja se zove čistilište. U toj tamnici mnoge pravedne duše trpe velike muke, da se očiste od ostataka svojih grijeha i zadovolje Božjoj pravdi. Ali ovi Božji sužnjevi, kako nas uči sv. vjera, ne mogu sami sebi ničim pomoći, jer u toj tamnici nema ispovijedi ni pričesti, nema sv. Mise ni oprosta. Tu vlada „noć, kako veli Spasitelj, kada nitko ne može raditi", ni dobrim djelima štogod zaslužiti pred licem Božjim (Jo 9, 4). Stoga te duše moraju trpiti, dok ne isplate i „zadnju paru" svoga duga Božjoj pravdi (Matth 5, 26).

Ali, s druge strane, uči nas sv. vjera, da svaki kršćanin može — poput one plemenite djevojke — uzeti s raskošnog stola Gospodnjeg Božjih darova, kolikogod hoće i poslati u ovu tamnicu Božju, da olakša i skrati muke siromašnim dušama. Mi im možemo pomoći svojim ispovijedima i svojim pričestima, sv. misama i milostinjom, krunicom, oprostima i drugim dobrim djelima.

Stoga nastoj, dok si živ, da budeš svijetli anđeo Božjim dušama u čistilištu. Te svete duše ne će ti ostati dužne, nego će se za tebe moliti i u čistilištu i poslije na nebu. A kad jednom kucne tvoj čas, ćut ćeš i ti s ostalim pravednicima one utješljive riječi vječnoga Suca: „Dođite, blagoslovljeni mojega Oca, i primite kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svijeta, jer sam bio u tamnici i došli ste k meni" (Matth 25, 34).

† Antun Jurčević

Na blagdan Snježne Gospe, 5. kolovoza 1956., u 8 sati ujutro oglasilo je veliko zvono đakovačke katedrale smrt Antuna Jurčevića, kanonika pojca Stolne Crkve u Đakovu. Pokojnik je sahranjen na blagdan Preobraženja Gospodinova 6. kolovoza 1956. u Kaptolskoj grobnici na groblju u Đakovu.

Naš dobri i plemeniti V i c e prešao je u vječnost. Baš na Snježnu Gospu, koju je on djetinjom ljubavlju štovao kao Majku, dobio je poziv s neba: Dođi, slugo dobri i vjerni.. uđi u radost Gospodara svoga! Neposredno iza sv. Mise, još u zagrljaju i na Srcu Spasitelja, naš dragi Vice drži u ruci svoju smrtnu svijeću, simbol svoje žive vjere, koju je on od krštenja pa do groba neokrnjenu, čistu, iskonsku, evanđeosku, vjerno čuvao i njegovao. Blago onome, koji ustraje do konca, do zadnjeg daha života. Vice je ustrajao u vjeri i čistoći srca. On je zaista ušao u radost Gospodara svoga.

U duhu nam uskrsava njegov vedri, mili i blagi lik. Neprelazni smiješak na licu i toplina srca jesu prva njegova karakterna oznaka. Blaga i vedra svećenička duša. Tko mu se približio bio je obasjan tajanstvenim svjetlom, radošću i dobrotom. Zato je stekao mnogo prijatelja i štovatelja. Njemu su dolazili s velikim povjerenjem i svećenici, i klerici i naši seljaci, da se s njim porazgovore o svim problemima života. Nitko nije od njega otišao, a da u duši nije ponio nešta njegove dobrote i ljubavi. Vice dragi, hvala Ti!

Uz dobrotu veže se njegova ispravnost, pravednost i karakternost. On je mogao sa sv. Pavlom uskliknuti: Cursum consummavi — fidem servavi! U svim pitanjima ispravan, ortodoksan, pravedan, odan Evanđelju i sv. katoličkoj Crkvi. Niti za jotu nije otstupio od načela i duha sv. Crkve. Ecce vere Israelita. On je sigurno primio: coronam gloriae, quam ipsi posuit iustus Iudex.

Veliki štovatelj Marijin. Najdraža pojava u Računarskom uredu je Vice s krunicom u ruci. Sve tri krunice moli on svaki dan. Često u tišini Katedrale kleči pred Gospinim oltarom s pogledom prema nebeskoj Majci. Prema drugom spolu neobično fin i nježan, osjetljiv i uslužan kao pravi vitez Marijin. Umire na blagdan Snježne Gospe iza sv. Mise, koju je otslužio na Marijinom oltaru. Pravi svećenik i dijete Marijino.

Omiljeni ispovjednik klerika. Rado i savjesno ih ispovijeda. Ulazi u dubinu problema kleričkog života. Ima razumijevanja za svaku individualnu dušu svojih penitenata. Klerici oplakuju svog dobrog, blagog i plemenitog ispovjednika. Blažena ruka, koja je odriješivala okove grijeha. Blažena usta, koja su zazivala milost izmirenja s dobrim Bogom.

Savjestan službenik u svakoj službi, napose vrstan upravitelj Računarskog ureda. Satima i satima, računa. ispravlja, ispituje točnost računa, šalje dopise, opomene, ispravke, jer to traže crkveni propisi, Iustitia erga Ecclesiam. Mnogi svećenik nosi u duši zahvalnost

i milu uspomenu na svog dragog šefa i upravitelja Računarskog ureda.

Veliki prijatelj seljačkog naroda. Nitko se nije znao tako približiti seljačkoj duši i mentalitetu, kao on, prijatelj seljaka. Pokazivao je veliko razumijevanje za seljačke probleme i seljačku politiku. Kliktao je od radosti, kad bi mu došao u Ured prijatelj Matija iz Viškovaca, ili koji drugi tutor iz biskupije, da se s njima porazgovori, ispita njihove brige i jade, da ih utješi i posavjetuje. Umro je zaista veliki prijatelj seljačkog naroda.

Svima uzor, napose brat i prijatelj svakom svećeniku. On je svojim životom pokazao što je bratska ljubav. Ono, što je sv. Ivan pred smrt naglašavao svojim učenicima: „Djeco, ljubite se među sobom“, to je dragi Vice propovijedao svojim životom. Neka mu bude za svu ljubav od nas iskrena hvala i zahvalnost, a od Boga vječna nagrada u božanskoj ljubavi.

Vox populi — vox Dei. Nakon sahrane u kaptolskoj grobnici neka priprosta žena povika: „Bio je dobar svećenik“, a druga doda: „Bio je neograničeno dobar i plemenit svećenik“.

Dragi i dobri naš Vice: Uđi u radost i blaženi život Gospodara svoga!

Jurčević Antun rodio se 20. III. 1885. u Komletincima, kotar Vinkovci. Pučku školu svršava u Vrbanji, gdje mu je otac učitelj. Gimnaziju apsolvira s ispitom zrelosti u Vinkovcima god. 1905. Bogosloviju svršava u Đakovu od 1906. do 1910. Uvijek vrstan đak, prvi među prvima. Službuje kao kapelan u Lipovcu, zatim odmah bude imenovan prefektom dječačkog sjemeništa u Osijeku, a već iza godinu dana postaje vicerektorom bisk. sjemeništa u Đakovu od 1911. do 1923. Polazi za župnika i dekana u Sibinj od 1923. do 1929., kada se vraća opet za vicerektora sjemeništa i revizora Rač. ureda u Đakovo. Godine 1934. postaje Ravnatelj Dijec. i Kapt. Rač. ureda i na tom položaju ostaje do svoje smrti.

Za svoj savjestan svećenički život i rad prima crkvene počasti i važne biskupijske službe. Bude imenovan konzistorijalcem g. 1922., dekanom sibinjskog dekanata 1923. i napokon kanonikom Stolne Crkve u Đakovu 1936. Od 1949. g. vrši službu redovitog ispovjednika i ujedno kao deputat pro bonis temp. Seminarii brine se za uzdržavanje biskupijskog sjemeništa u Đakovu. R. I. P.

Rukopisi iz Judejske pustinje

Ovi su rukopisi pobudili dosta veliko zanimanje i kod naših čitatelja. To je zanimanje različito. Jedni vele, da je samo prvi članak (u lipanjskom broju) bio zanimljiv. Drugi opet kažu, da bi bilo važnije pisati o biblijskim rukopisima, koji su otkriveni u Judejskoj pustinji, i da nije tako važno govoriti o nebiblijskim rukopisima. Trećima je sadržaj članaka odviše „znanstven“. Nekima je opet premalo „znanstven“.

Želimo ponovno naglasiti *statum quaestionis.* Važnost ovog otkrića leži baš u nebiblijskim rukopisima. Da se ta važnost shvati, potrebno je iznijeti neke povjesne podatke iz prvih dvaju stoljeća prije Krista. Glavno pitanje, koje nas najviše zanima, može se ovako formulirati: postoji li kakav odnos između kumranske zajednice i kršćanstva, i koji je taj odnos. Na to ćemo pitanje, u granicama mogućnosti, odgovoriti u posljednjem članku. Svi drugi članci imaju svrhu, da nam omoguće dati i shvatiti taj odgovor.

V. Pravedni učitelj

Kako smo prije već vidjeli, djelovanje Pravednog učitelja počinje za Antioha Epifana, oko godine 170. Razdoblje „posljednjih svećenika u Jeruzalemu“ počinje smrću Šimuna Makabejca (godine 135.). Između ta dva datuma treba staviti borbu između Učitelja i njegovih protivnika.

1. Protivnici Pravednog učitelja. Naši dokumenti nazivlju Učiteljeve protivnike različitim imenima: čovjek rugalac, ljudi rugaoci, čovjek lažac, širitelj laži. U *Komentaru proroka Habakuka* najčešće se Učiteljev protivnik zove: *sacerdos impius,* bezbožni svećenik. U početku svoje službe taj je svećenik bio dobar. No pokvario se, kad je preuzeo vlast nad Izraelom. Bog ga je izručio njegovim neprijateljima i ovi su ga strahovito izmučili i ubili.

Tko je taj *sacerdos impius?* Neki su ga učenjaci potražili među onim velikim svećenicima, koji su bili nakloni sirskim kraljevima i tako postali izdajice vjere i naroda. No takva je identifikacija vrlo nevjerojatna. O bezbožnom svećeniku vele dokumenti, da je „pokrao bogatstvo naroda“, dakle pogana. No to se ne može kazati za t. zv. helenističke svećenike, jer su oni bili prijatelji „národá“. Također je nemoguće reći za te svećenike, da su u početku bili dobri i bez prigovora.

„Posljednji svećenici u Jeruzalemu" jesu Hasmonejci ili Makabejci, počevši od Ivana Hirkana I. do Aristobula II. Tim svećenicima predbacuju naši dokumenti slične prigovore kao i bezbožnom svećeniku. Stoga je posve naravno, da tog bezbožnog svećenika potražimo među osnivačima hasmonejske dinastije.

U prvi se mah čini nevjerojatnim, da su najveći heroji narodnog ustanka u Palestini, poznati pod imenom Makabejci, bezbožni. No ne smijemo zaboraviti, da su u burnom onom razdoblju izraelske povijesti dolazili do izražaja različiti motivi: mržnja, zavist, stranačka borba, čuvanje prestiža i t. d. Hasideji su dosta rano napustili Makabejce. Farizeji, nasljednici Hasideja, pozvali su Ivana Hirkana, sina Šimuna Makabejca, da se odrekne velikosvećeničke službe, koju je nezakonito postigao. O tome nam izričito govori Josip Flavije. Neki apokrifni spisi iz tog razdoblja, kao na primjer *Uznesenje Mojsijino* i *Psalmi Salomonovi*, govore vrlo nepovoljno o makabejskoj dinastiji. No još oštrije i nepovoljnije govore o Makabejcima-Hasmonejcima kumranski spisi. Članovi kumranske zajednice, „sinovi Sadokovi", nisu se mogli pomiriti s time, da drugi izvršuju velikosvećeničku službu. To je za njih značilo uvredu nanesenu Božjim izričitim obećanjima. Cf. Ez 44, 15-16.

Podaci o bezbožnom svećeniku vrlo dobro pristaju u prvome redu Makabejcu Jonati (161—143), a zatim njegovom bratu i nasljedniku Šimunu (143—135), ako ta dva Makabejca gledamo očima „sinova Sadokovih".

Počeci Jonatini u svakom su pogledu pozitivni. Kad mu je brat Juda pao o borbi sa sirskim okupatorima (godine 161.), Jonata preuzima vodstvo u toj borbi. On nije htio priznati velikog svećenika Alkima, a to je svakako bilo po volji „sinovima Sadokovim". Pobijedio je sirskog vojskovođu Bakida, tako da je ovaj morao zatražiti od Jonate mir. Cf. 1 Mach 7, 8-25; 9, 43-73. Tako je vjerska sloboda za Izraelce opet bila osigurana. Makabejac je trebao ustupiti svoje mjesto svećeniku iz zakonite loze. Međutim je Aleksandar Balas, uzurpator sirskog prijestolja, ponudio Jonati veliko svećeništvo i ovaj ga je bez oklijevanja prihvatio (1 Mach 10, 15-21). Na blagdan sjenica godine 152. obukao je Jonata prvi puta odijelo velikog svećenika. Jonata je dakle počinio dvije pogreške: preuzeo je velikosvećeničku službu, premda nije bio Sadokit, i preuzeo ju je iz ruku poganskog vladara. Za članove kumranske zajednice ovakav postupak znači „napustiti Boga i izdati njegove zakone".

Jonata je dakle započeo dobro, ali je kasnije krenuo stazama zla, kad je naime preuzeo vlast u Izraelu kao veliki svećenik i vladar. Kumranski tekstovi vele nadalje, da je bezbožni svećenik nepravedno prisvojio bogatstvo „nasilnika, koji su se pobunili protiv Boga", te da je „oteo bogatstvo narodima", to jest poganima. I ovo se može vidjeti kod Jonate. On je nemilosrdno progonio Židove otpadnike, koji su surađivali sa sirskim okupatorima. Prema starom zakonu herema sve, što je pripadalo tim protivnicima, trebalo je potpuno uništiti. Jonata toga nije učinio. On je također opljačkao „narode". Prva knjiga Makabejska opisuje mnoge ratne uspjehe Jonatine i izričito navodi, da je plijen bio velik. Cf. 1 Mach 10,74; 11,51; 12,31-32. Sirski vladari također su mu slali velike darove, da predobiju njegovu pomoć u borbi sa suparnicima. Veliki svećenik Jonata na neki se način prodao neprijateljima naroda, kako bi sebi osigurao političku i vjersku vlast.

Na dva se mjesta u *Komentaru proroka Habakuka* govori o jadnom svršetku bezbožnog svećenika. Najprije čitamo u tom spisu, da je Bog tog svećenika izručio njegovim neprijateljima, da ga ponize i izmuče do smrti. To je sramotni svršetak bezbožnika, koji je bio u svom životu opak i nepravedan prema Pravednom učitelju i njegovim sljedbenicima.

Ovo se izvrsno može primijeniti na Jonatu i to samo na njega između svih Hasmonejaca. Vojskovođa Trifon mislio se podići na sirsko prijestolje. No dobro je znao, da bi mu Jonata mogao u tome smetati. Zato ga se htio na lukav način riješiti. Oba su se vojskovođe imali sastati. Jonata se bojao izdaje, pa je zato poveo sa sobom 40.000 vojnika. U Betsanu se sastao s Trifonom, koji je nastupio vrlo ljubezno i prijateljski. Obećao je Jonati Ptolemaidu i druge neke tvrđave. Jonata se dao uhvatiti u stupicu, te otpusti vojsku, zadržavši samo manju četu. Čim su ušli u Ptolemaidu, poubijali su njegove vojnike, a njega bacili u tamnicu. (1 Mach 12,46-48). Šimun, brat Jonatin, prihvatio je sve uvjete Trifonove, da oslobodi Jonatu: poslao mu je dva Jonatina sina kao taoce i 100 talenata srebra. Međutim Trifon nije pustio Jonate, nego ga je dao smaknuti (1 Mach 13,17-24).

Na drugome jednom mjestu u *Komentaru proroka Habakuka* nalazimo neke podatke o Jonatinoj smrti. Radi se o jednom svećeniku, koji se pobunio protiv odredaba Božjih i koji je zato pao u ruke svojim neprijateljima. Ovi su ga kaznili na strahovit način. Izmučili su ga strahovito i osvetili se na njegovu tijelu. Iz ovog možemo zaključiti, da je Jonata prije smrti bio i mučen. To je vrlo vjerojatno, iako knjiga Makabejaca toga izričito ne spominje.

Tri teksta iz *Komentara proroka Habakuka* mogu se dakle vrlo zgodno primijeniti na Makabejca Jonatu. Ostali podaci o bezbožnom svećeniku i širitelju laži pristaje opet vrlo dobro Šimunu, Jonatinu nasljedniku. Bezbožni je svećenik, veli naš tekst, zaveo veliko mnoštvo, da „u krvi izgradi grad ispraznosti i u prevari osnuje skupštinu". Prema kontekstu možemo zaključiti, da grad sagrađen u krvi znači isto što i skupština, zajednica osnovana u prevari. Ta je zajednica novo svećeništvo, kome je Šimun postao vođom, kad je pristao da bude veliki svećenik, vojskovođa i etnarh Židova, da bude, ukratko, poglavar nad svima. O tome opširno govori 1 Mach 14,25-49.

I Šimun je počinio *abominationes et profanationes sanctuarii.* Josip Flavije pripovijeda, da su se za vremena Ivana Hirkana, sina Šimunova, proširili glasovi, da je Ivanova majka neko vrijeme bila sirska ropkinja. Takvu osobu po zakonu nije smio oženiti veliki svećenik, jer se pretpostavljalo, da je *violata.* Zbog te anegdote prekinuli su Farizeji svoje veze s Ivanom Hirkanom. Razumljivo je, da je takva vijest primljena u Kumranu s najvećim zadovoljstvom.

Članovi kumranske zajednice osobito su morali teško podnositi veliku vanjsku Šimunovu slavu i sjaj. Knjiga Makabejska veli: „Tako mu se (t. j. Šimunu) ime slavilo do nakraj zemlje" (14, 10). Kumranski rukopis veli, da je uza sve to njegovo srce neobrezano, njegova duša opojena opojnim pićem iskvarene nauke, njegova žeđ za istinom sasvim se ugasila, on mora biti teško kažnjen. On je mnoge „opojio", pa će zato morati iskapiti „kalež srdžbe Božje i zbog nje će posrnuti".

Ovo „pijanstvo" potsjeća nas na povjesni jedan događaj iz Šimunova života. 1 Mach 16, 14-16 opisuje nam Šimunovu smrt. Godine 177., u 11. mjesecu (to po našem brojanju odgovara početku godine 135. prije Krista), došao je Šimun sa svojim sinovima u tvrđavu Dok, svom zetu Ptolomeju, sinu Abobovu. Ovaj ih je lijepo primio, ali „kad su se Šimun i sinovi njegovi bili opili, diže se Ptolomej sa svojim ljudima, prihvatiše za oružje svoje, napadoše Šimuna u blagovaonici i ubiše njega, njegova dva sina i neke od njegove pratnje". Ovakva je smrt bila vrlo nedostojna velikog svećenika. Nije nevjerojatno, da su članovi kumranske zajednice u tom događaju vidjeli prst Božji, kaznu Božju protiv onoga, koji je nezakonito preuzeo veliko svećeništvo i progonio „sinove Sadokove".

No Šimunu nisu tada izginuli svi sinovi. Naslijedio ga je sin Ivan Hirkan. Veliko svećeništvo nije se ni sada vratilo „sinovima Sadokovim", nego je prešlo u ruke „posljednjih svećenika u Jeruzalemu".

2. *Pravedni učitelj.* Ovaj se heroj pojavljuje u najtragičnijem času povijesti izraelskog svećeništva. Helenistička zaraza zahvatila je najviše slojeve naroda. Zakoniti je veliki svećenik protjeran, njegov brat uzurpator isto tako. Velikosvećeničku službu preuzimaju nedostojne osobe. Sama je vjera u opasnosti.

I Pravedni učitelj pripada onoj slavnoj obitelji, koja je već dala nekoliko genijalnih reformatora: Sadoka, pa Ezekijela i Ezdru, koji je bio *scriba et doctor Legis.* Pravednog učitelja napadaju sunarodnjaci, koji su skloni novim idejama. On se povlači zajedno sa skupinom vjernih učenika na osamu. Njegova se služba bitno sastoji u tome, da tumači riječ Božju, a osobito proročke knjige. Razumijevanje božanskih tajna otkriva mu sam Bog, a ne neki Anđeo, kako je to bilo kod proroka Danijela. Njegovi su učenici uvjereni, da on poznaje „posljednja vremena" bolje od proroka. Reforma, na kojoj on radi, u mnogome je slična Ezdrinoj reformi: dokinuti zabranjene ženidbe, ispravno razlikovati između čistoga i nečistoga, i odijeliti se od nevjernika.

U *Komentaru proroka Habakuka* piše (8, 1-3): „Ali pravednik će živjeti po vjeri (Hab 2, 4b). Tumačenje ovih riječi odnosi se na one, koji izvršuju Zakon u domu Judinu, koje će Bog spasiti iz doma osude radi njihovih patnja i njihove vjere u Pravednog učitelja". Članovi kumranske zajednice držali su prema tome, da će se sigurno spasiti, ako ostanu vjerni Pravednom učitelju.

Članovi Učiteljeve zajednice čine također zadovoljštinu za grijehe, što ih u Izraelu po-

činjaju helenisti i bezbožnici. Duh pokore i djela pokore mnogo se cijene u zajednici.

Šta će učiniti članovi zajednice u času, kad je buknuo narodni ustanak pod vodstvom Makabejaca? Iz spisa *Rat sinova svjetlosti protiv sinova tame* možemo zaključiti, da su oni pomagali ovaj ustanak. No suradnja nije mogla potrajati dugo. Do prekida je moralo doći najkasnije godine 152. prije Krista, kad je Jonata postao veliki svećenik. U takvim okolnostima pretvorila se Učiteljeva zajednica u disidentsku sektu, koja je ustrajala u svojoj opoziciji, premda je helenistička opasnost već odavno prestala.

No položaj članova zajednice nije bio ni najmanje povoljan. Pristaše Jonate i Šimuna rugaju se ovim zanesenjacima, koji se usuđuju isključivo sebe nazivati „odabranicima Božjim": Učitelj i njegovi pristaše žive već od nekog vremena u nekoj osami, odijeljeni od svijeta, odijeljeni osobito od službenog svećeništva. Jednog će dana bezbožni svećenik, a to je najvjerojatnije Šimun, doći u njihov „stan progonstva". Zajednica upravo slavi veliki blagdan Pomirbe. Šimun se srdi, što mu ta skupina suprotstavlja pasivnu rezistenciju, pa im je dao alternativu: neka promijene svoje stanovište ili neka ih nestane s lica zemlje. Tako se dan Pomirbe pretvorio za Učitelja i njegove pristaše u dan žalosti. Nije posve jasno, da li su Pravednog učitelja tom zgodom ubili. To je moguće, ali se zasada ne može dokazati. Smrt Učiteljeva, naravna ili nasilna, svakako pada za vrijeme Šimunova pontifikata, između 143. i 135. prije Krista.

U to su se vrijeme najvjerojatnije neki preostali članovi zajednice iselili u Damask. Taj je kraj pripadao Seleucidima, sirskim kraljevima, protivnicima Makabejaca. Tu će se Učiteljevi pristaše nazvati Zajednicom Novog Zavjeta ili Saveza u Damasku. Svi članovi moraju položiti zakletvu na novi ovaj savez, prema autentičnom tumačenju Zakona i proroka, kako ga zastupaju „sinovi Sadokovi". U Damasku su nastala prva literarna djela sekte: *Himni*, *Dukument iz Damaska* i vjerojatno *Komentar proroka Habakuka*. Josip Flavije pripovijeda, da je jedna skupina Židova zatražila od Pompeja godine 63., da se u Judeji dokine kraljevstvo i da se vrhovna vlast opet preda u ruke svećenicima. Tadašnji kraljevi u Jeruzalemu ujedno su i svećenici. Zahtjev spomenute skupine Židova drugim riječima znači, da oni žele promjenu režima u vrhovnom svećeništvu. Kako Josip izvješćuje, ova je skupina Židova podnijela svoj prijedlog Rimljaninu u — Damasku.

Kad su Rimljani zauzeli Palestinu godine 63., emigranti iz Damaska mogli su se odmah vratiti u domovinu. Tako su i učinili. No brzo su morali uvidjeti, da se položaj uvelike promijenio. U međuvremenu su katedru učitelja Zakona preuzeli svjetovnjaci Farizeji. Sadokiti povratnici opet se povlače u pustinju i odsada su poznati pod imenom Esena. U Kumranu su Eseni živjeli sve do rata s Rimljanima koji se odigrao između 66. i 70. prije Krista.

U proljeće godine 68. došle su Vespazijanove čete u Jerihon. Tada je vjerojatno uništen i samostan u Kumranu. Nije isključeno, da je velik broj Esena tada smaknut, a možda i mučen. Josip Flavije spominje, kakve su torture morali podnijeti neki Eseni od rimske soldateske, jer su radije prihvatili smrt, nego da prokunu Zakonodavca (Mojsiju) ili da jedu zabranjena jela. Masovna likvidacija Esena ne da se doduše pozitivno dokazati, ali ona bi vrlo dobro mogla protumačiti, zašto je taj pokret najednom i zauvijek prestao.

Svi ovi podaci o Pravednom učitelju i o njegovim protivnicima daju nam mnogo svijetla za razumijevanje kumranskih dokumenata. Oni također osvjetljuju jedan problem iz introdukcije u Stari Zavjet. Kako je poznato, Makabejske knjige Židovi ne ubrajaju među kanonske knjige. To njihovo stanovište prema ovim knjigama, koje iznose tako lijepe i u svemu pozitivne podatke iz povijesti Izraela, prava je zagonetka. Ako uzmemo u obzir, da su i Farizeji i Eseni bili protivnici Makabejske dinastije, onda nam ta činjenica postaje razumljivija.

U obnovljenoj državi Izraelaca slavi se svake godine vrlo svečano blagdan Hanuka. To je blagdan, kojim u Izraelu slave uspomenu na obnovu hrama, što su ga proveli Makabejci godine 165. Židovski tjednik *Jüdische Rundschau Maccabi*, koji izlazi u Baselu, u prosincu prošle godine donosi zanosni uvodnik o blagdanu Hanuka. Pisac članka začuđeno se pita, zašto veliki tumači Zakona tog blagdana gotovo i ne spominju: „Zar naši stari nisu shvatili bitnost onih slavnih dana? Zar nisu shvatili historijski uzorak ponosne one epohe za

buduća vremena? Zar giganti Tore nisu razumjeli gigantsku misao slobode, vjerske i političke slobode, na kojoj se temelji borba Makabejaca? Zašto šute o ovim borbama? Zašto ne spominju pobjede Makabejaca?“ Pisac nakon duljeg razmatranja dolazi do ovog rezultata: tumači Tore zato o makabejskom razdoblju ne govore, jer o njemu ne govori Biblija. No time problem nije riješen. Možemo se pitati dalje: zašto Makabejske knjige nisu uvrštene u Bibliju? Baš na to pitanje daje vrlo vjerojatan odgovor povijest Makabejaca i njihove opozicije, kako je to gore izloženo.

(Nastavak slijedi)

Dvije-tri uz novi Direktorij

(nastavak)

29. Iz jednog malog mjesta: „Tko na Markovo ili na Prosne dane prisustvuje procesiji, kod koje se pjevaju litanije na hrvatskom jeziku, da li je dužan moliti litanije i na latinskom jeziku?“ — Pozivajući se na rješenje S.Z. za Obrede od 1904. dr. F. Ušeničnik odgovara: Budući da su litanije na te dane dio oficija, moraju se moliti latinski... (Katoliška Liturgika 1945. str. 249.).

To pogotovu vrijedi za slučajeve, kad se već kod same procesije litanije pjevaju nepropisno: ne podvostručavaju ili pače skraćuju.

30. „Da li isto vrijedi za one dane (velike blagdane), kada se u crkvi pjeva oficij na hrvatskom jeziku?“ — Dakako, to jest svi dijelovi oficija moraju se moliti (ili pjevati) na latinskom jeziku.

U obadva ova slučaja podrazumijevamo: osim ako neka biskupija ima posebno ovlaštenje od sv. Stolice.

31. Iz jednog ovelikog grada: „Molim liturgistu, da me izvijesti, da li se blagdan sv. Ćirila i Metoda po svim biskupijama u državi slavi 5. srpnja? — Odg. Rečeni blagdan slavi se 5. srpnja u zagr., đakov., vrhb., i banjal. biskupiji kao blagdan 1. reda — u ljublj. i splitskoj biskupiji 5. srpnja (VII.) kao blagdan 2. reda — u beogr. nadb., bačkoj i banatskoj admin. 5. srpnja kao obični duplex. Dalje nam nije poznato, pa bi i nama bilo milo, kad bi nas koji čitatelj iz dalmatinskih biskupija, iz barske nadb., mostarske i skopske bisk. obavijestio, kada se i kako taj blagdan kod njih slavi.

32. Iz još većeg grada (u vezi s našim brojem 7. točka 28. glede Mise na II. nedjelju posl. Duhova): „Mislim, da je ispravno Ms festi, Gl., 2. or Dom, s i n e Seq, Cr, Pf com. To je, po mome sudu, Missa votiva solemnis de SSmo Sacr., pa se ima ravnati po propisima za takovu Misu“. — Odg. Možda imate pravo s obzirom, da je tjelovska oktava dokinuta. No dosada ta Misa nije bila u pravom smislu votivna nego de solemnitate in Dominicam traslata te je bez ikakve sumnje trebalo uzeti i sekvenciju. Add et Var Missalis govore o votivnim Misama u tit II., a o prenesenim tit. IV. te predviđaju poimence prenošenje lokalnih svetkovina (Titul, Patron, Posveta crkve...); neke odredbe SZO normiraju prenošenje blagdana Srca Isusova, sv. Alojzija i Tijelova — a za svečanu votivnu Misu dosta je pravilo u tit. II. 3. Kod tihe Mise je još očitija razlika između zavjetne i prenesene: zavjetna nema Gl ni Cr, a prenesena ima Gl i ponekad Cr. Vidjet ćemo, kakovo će stanovište zauzeti SZO, a dotle — unusquisque in suo sensu abundet!

L i t u r g i č k e n o v o s t i

Sa mjerodavnoga mjesta primili smo neka tumačenja i odgovore na predložene sumnje u pogledu Dekreta od 23. III. 1955.

I dakako u prvom redu glede k o l e k t e pro re gravi: ona se izostavlja i na nedjelje I. reda t. j. u nedjelje Adventa, Korizme i na Bijelu nedjelju. Time se ispunila slutnja, koju smo u br. 7. na kraju točke 25. izrazili: „Tako zasada, a nije isključano, da i u toj točki doživimo neku novost“.

Našim je čitateljima već poznato, da se p r e f a c i j a o Apostolima nema više smatrati kao vlastita za Misu *Si diligis me*. Sada pak doznajemo, da ni Praef Crucis nije vlastita za Misu *Juravit Dominus*. Prema tomu do kraja ove god. u Misama o Kristu Vrhovnom Svećeniku prvog četvrtka ili prve subote u mjesecu (dakako i inače u priv. zavjetnim Misama) treba uzeti običnu prefaciju. Dogodine u korizmi korizmenu, u svibnju uskrsnu i t. d.

Blagdan sv. Josipa Radnika (1. V.) jest doduše i ostaje I. reda ali sekundarni: zato je taj dan dopuštena Missa exsequialis.

Vesp Omn Fid Defunctorum ne mole se 1.

nego 2. studenog: to nije nikakova novost (isp. naš Direktorij str. 64.) nego stvar, koju je SZO poimence naglasio.

Commemoratio SSmi... recitanda est *post commemorationes nunquam omittendas*, ante orationes a rubricis praescriptas et ante collectas a loci Ordinario imperatas. Ostalo kao u našem Dir. str. 4. u bilješci.

O broju neizostavnih oracija nažalost još nije rečena posljednja riječ. Na primjer ako netko bude 12. III. 1957. služio Misu o sv. Grguru pred izloženim Svetotajstvom, treba da uzme kao 1. molitvu o sv. Grguru, 2. de feria, 3. SSmo, 4. pro Papa. Dakle ipak četiri — ili možda jednu izostaviti, ali koju? Pokazat će budućnost...

VIJESTI

Ređenje svećenika. — Na Snježnu Gospu podijelio je preuzvišeni Ordinarij sveti svećenički red, u župskoj crkvi u Sikirevcima, đakonima: Stjepanu Schönu, Marku Kamenjašu i Josipu Matanoviću. Mnogo pobožnih vjernika pratilo je svete obrede. Čestitamo!

Prvu svetu Misu s atomskim kaležom služio je prošle godine u Los Gātosu u Kaliforniji o. Pavao Hilsdale, D. I. Kalež je načinjen od uranija i kobalta, elemenata atomske bombe i kadmija. Na kaležu je gravirana Isusova molitva: „Da svi budu jedno!“ a na pateni Einsteinova formula: $E = mc^2$ i riječi proroka Izaije: „Raskivaju mačeve svoje u raonike, koplja svoja za srpove“.

Izidor Catoni, starac od 100 godina iz Trentina, pješači svaki dan u četiri kilometra udaljenu crkvu u kojoj ministrira na dvije svete Mise. Ova ga jutarnja šetnja ne umara, nego mu donosi radost i svijetlo za cijeli dan.

U Nunrawu, u Škotskoj, osnovana je 1954. godine nova cistercitska opatija, prva poslije dokinuća u 17. stoljeću. Opatija naglo cvijeta i redovnici moraju graditi novi samostan.

O. Peyton poveo je 1955. križarsku kruničarsku vojnu kroz Afriku. Na stotine obitelji se obvezalo moliti svaki dan svetu Krunicu.

Najdulje krunice imaju tri, sedam i više metara. U Umerici u nekom zavodu mole je djeca tako, da svaki drži u ruci po jedno zrno te dugačke krunice.

Oko tri stotine tisuća ljudi obavi u Americi svake godine svoje duhovne vježbe. Mnogi među njima pripadaju vojnim snagama USA.

Za „crkvu mira“ u Hirošimi izradio je umjetne prozore profesor Antun Wendling iz Aachena. Jedan od njih prikazuje, kako se za vrijeme atomske eksplozije nazire križ. Za istu crkvu grad München je poklonio propovijedaonicu, koju je načinio prof. Karlo Knappe iz Münchena. Na prednjoj strani se nalazi mozaik, koji prikazuje goluba, simbol mira i Duha Svetoga.

Leonard Adler, inžinjer, organizator Libijske željeznice, dugogodišnji direktor milanskog tramwaya, zaređen je u 74. godini života za svećenika.

Leonard Larue, pomorski kapetan, spasitelj tisuća ugroženih u Korejskom ratu, kojega je za njegove zasluge odlikovao predsjednik Koreje, obukao je 17. listopada prošle godine u Newtonu (USA) odijelo sv. Benedikta.

Avery Dulles, 37-godišnji sin američkog ministra vanjskih poslova John Foster Dullesa, zaređen je ove godine za svećenika. Njegovi su roditelji prezbiterijanci. Mladi je Isusovac stavio svoje mladomisničke ruke na sijedu glavu starog gospodina, koji nije uspio sakriti svojih suza ispod naočala, svoga oca, koji je izjavio, da je sretan, što ima sina svećenika.

John Connolly, aktivni član laburističke stranke, ušao je u novicijat Pasionista u svojoj tridesetoj godini.

Alfred O'Rahilly, kojeg smatraju jednim od najvećih suvremenih odgojitelja, aktivni borac za nezavisnost Irske, rektor univerziteta u Corku, odlučio je 1954. godine postati svećenik. Zaređen je prošle godine u 71. godini života.

O. Nestor B. Windolph, OFM zaređen je za svećenika prošle godine. On ima četiri brata i šest sestara, koji su se već posvetili Bogu u redovničkom životu.

Obitelj Sitzmann iz Kingsleya (USA) od 11 djece 9 ih je dala Bogu, te Mu služe u redovničkom staležu.

Dvobroj listopad - studeni našeg Vjesnika, posvećen 150-godišnjici sjemeništa, izaći će do konca listopada, pa molimo pretplatnike, da budu strpljivi.

Vlasništvo i naklada Biskupskog ordinarijata u Đakovu — Glavni i odgovorni urednik: Dr Zvonimir Marković — Uredništvo i uprava Đakovo, Strossmayerov trg 6. — Pretplata godišnje 600 Din. — Broj čekovnog računa 49-KB-4-Ž-113 — Tisak Obrtnog poduzeća Đakovo